

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐจัดให้เปล่าแก่ปวงชนชาวไทยทั้งประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูง กรมวิชาการจึงสร้างหลักสูตรประถมศึกษาขึ้นมา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของพลเมืองที่รัฐต้องการ ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นเสมือนเข็มทิศที่จะช่วยชี้แนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนของรัฐว่าจะเป็นไปได้ในลักษณะใด

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่กรมวิชาการสร้างขึ้นนั้นเป็นหลักสูตร ที่มุ่งใหญ่ไว้เรียน มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพ อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมวิชาการ 2520 : 1) โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน
2. เพื่อประโยชน์แห่งการดำรงชีวิต
3. เพื่อสร้างเอกภาพของชาติ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดโครงสร้างซึ่งเป็น เนื้อหาวิชาสำหรับการเรียนการสอนได้ 5 กลุ่มประสบการณ์ (กรมวิชาการ 2525 : ก) ดังนี้

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยภาษาไทย และคณิตศาสตร์

2. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

3. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

4. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตเพื่อให้โรงเรียนเลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

5. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในค่านานาต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี

ในเรื่องของเวลาเรียนตลอดหลักสูตรประมาณ 6 ปี แต่ละปีการศึกษาควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในสัปดาห์หนึ่งต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง สำหรับชั้น ป.1-4 และไม่ต่ำกว่า 1,200 ชั่วโมง สำหรับชั้น ป.5-6

อัตราเวลาเรียนของกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่มนั้น แต่ละระดับชั้นกำหนดไว้โดยประมาณดังนี้ (กรมวิชาการ 2525 : ก)

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ชั้น ป.1-2 ประมาณ ร้อยละ 50 ป.3-4 ร้อยละ 35 ป.5-6 ร้อยละ 21 ของเวลาเรียนทั้งหมด

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.1-2 ประมาณ ร้อยละ 15 ป.3-4 ร้อยละ 20 ป.5-6 ร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด

3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้น ป.1-2 ประมาณ ร้อยละ 25 ป.3-4 ร้อยละ 25 ป.5-6 ร้อยละ 17 ของเวลาเรียนทั้งหมด

4. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป.1-2 ประมาณ ร้อยละ 10 ป.3-4 ร้อยละ 20 ป.5-6 ร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด

5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ชั้น ป.5-6 ประมาณร้อยละ 16 ของเวลาเรียนทั้งหมด

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ใช้เวลาเรียนมาก โดยเฉพาะระดับชั้น ป.5-6 ใช้เวลาเรียนถึงร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด นับว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเปิดกว้างให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนจากค่านิยมและความจำ ไปสู่การเรียนการสอนที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตจริง ๆ ให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่นำไปสู่ การคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น (เพราะพระธรรม โทณปิฎก 2526 : 38) ประสบการณ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของคนไทย ทางด้านความเป็นอยู่ ซึ่งถ้าหากจะเปรียบเทียบกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 ก็คือ การหลอมเอาเนื้อหาวิชา สุขศึกษา สังคมและวิทยาศาสตร์เอาไว้ด้วยกัน

ในหลักสูตรแม้จะระบุถึง หลักการ จุดหมาย โครงสร้างและเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นเป้าประสงค์ของหลักสูตรไว้เป็นอย่างดี มีรายละเอียดทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนแล้วก็ตาม เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาสัมฤทธิ์ผลตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 กรมวิชาการได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่แผนการสอน คู่มือครู คู่มือหนังสือเรียน แบบฝึกหัด เครื่องมือวัสดุประกอบกระดานการเรียนรู เป็นต้น

เอกสารประกอบหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น แผนการสอนนับว่าเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะครูจะนำไปเป็นแนวในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมาย กล่าวโดยสรุปกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอนนั้น เป็นแนวทางในการเตรียมการสอน และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กเรียนผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด เกิดทักษะต่าง ๆ ตามกระบวนการเรียน

การสอนของแผนการสอนนั้น ๆ (กรมวิชาการ 2523 : 1) นักเรียนจะบรรลุ
 ตามจุดหมายของหลักสูตรได้นั้นครูจำเป็นต้องใช้แผนการสอน ถ้าหากครูไม่ได้สอน
 ตามแผนการสอนแล้ว ครูจะไม่ทราบจุดประสงค์เฉพาะเรื่อง ไม่ทราบกิจกรรม
 ตลอดจนขนาดการเตรียมตัวในการสอนไม่ได้อีกต่อไป ไม่รู้ว่าจะต้องเน้นคุณสมบัติ
 อะไรบ้าง ทำให้ให้นักเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร จึงกล่าวได้ว่า
 "การจัดการศึกษาก็เหมือนกับการเดินทางไกล นักบิน หรือกัปตันเรือ แม้จะ
 รำนานูเพียงใด ก็ต้องมีแผนที่และเข็มทิศ การจัดการศึกษา โดยไม่เข้าใจเรื่อง
 จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และเอกสารประกอบหลักสูตร อาจทำให้เกิด
 ผลเสียหายแก่ผู้เรียน และต่อสังคมบ้านเมืองได้ แม้ผู้จัดการศึกษาจะมั่นใจว่า
 ตนเองได้ทำอย่างดีที่สุด และทำด้วยความสุจริตใจเพียงใดก็ตาม" (กรมวิชาการ
 2524 : 1)

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้หลักสูตรใหม่เป็นต้นมาเรื่องของการสอน
 มักจะถูกอ้างถึงมากที่สุด เนื่องจาก "หัวใจ"ของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรฉบับนี้
 อยู่ที่ "การเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของครู" นั่นเอง (ช.ชนบท 2527 : 40) ซึ่ง
 ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดก็ได้จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรครูให้
 มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร เทคนิคการสอน การประเมินผล ตลอดจนการ
 ใช้แผนการสอน แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ ครูที่ได้รับการอบรมแล้ว กลับมาสอนใน
 โรงเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของตนตามที่ได้รับรู้หรือไม่
 ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ ได้ออกติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร
 ทำให้เห็นสภาพการเรียนการสอน เช่นในปีงบประมาณ 2523 พบว่า ครู 95 %
 ได้รับการอบรมเรื่องหลักสูตรใหม่แล้ว แต่ยังคงมีความเข้าใจไม่มากนัก ทำให้
 พฤติกรรมการสอนไม่เปลี่ยนไปตามแนวหลักสูตรใหม่เท่าที่ควร คือครูยังเป็น
 ศูนย์กลางของการเรียนการสอนมากกว่านักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการ
 ปฏิบัติกิจกรรมน้อย ครูยังปฏิบัติกิจกรรมในแผนการสอนไม่มากนัก (กรม
 วิชาการ 2523) ในปีงบประมาณ 2524 พบว่าโดยเฉลี่ยครูสอนทุกโรงเรียน

ทุกจังหวัด ใ้รับแผนการสอน คู่มือครู แต่ใช้เอกสารเหล่านี้ไม่ครบสมบูรณ์ตาม
ขั้นตอนที่เสนอไว้ ส่วนใหญ่ครูจะเลือกใช้ตามความสามารถของตน (กรม
วิชาการ 2524)

ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ
2521) จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรใหม่ บางคนให้เหตุผลว่าสอนตามแนว
หลักสูตรใหม่เหนื่อยมาก หลักสูตรใหม่กิจกรรมมากเกินไป นอกจากนี้ครูบางคน
ไม่ใช่อุปกรณ์

ผลการวิจัยของ เกื้อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม (2524 : 82-83) พบว่า
พฤติกรรมการสอนของครูไม่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนที่ระดับเกณฑ์ความ
คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กองการประถมศึกษา
กรมสามัญ (2522 : 54-55, 105) และ บัญญา ชีอตรง (2521 : 64)
ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า สอนโดยการอธิบาย บอกให้จด อ่าน
ท่องจำเนื้อหามากที่สุด ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนถามหรือแสดงความคิดเห็น หรือ
แสดงความคิดเห็นริเริ่มน้อยที่สุด

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่าครูยังมีพฤติกรรมการสอนแบบเดิม
เนื่องจากครูไม่ปฏิบัติตามแผนการสอน ซึ่งบทบาทของครูดังกล่าวนี้เป็นอุปสรรค
สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ผู้วิจัยสันใจว่า ครู
ประสบปัญหาอย่างไรในการใช้แผนการสอนครูจึงไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการ
สอนได้ โดยเฉพาะแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผู้วิจัยสังเกต
ว่าแผนการสอนกลุ่มนี้ ครูสอนมีปัญหามากที่สุด เนื่องจากแผนการสอน กลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไม่มีรายละเอียดของเนื้อหาครบทุกหน่วยการเรียนรู้
ไม่มีแบบฝึกหัดหรือรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือเรียน เหมือนแผนการสอนวิชา
ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือคณิตศาสตร์ ทำให้ครูมีภาระในการค้นคว้าเนื้อหา
เพื่อเตรียมการสอน และครูบางคนไม่ชอบค้นคว้าการสอนไปตามที่ตนเองรู้ ทำให้

การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่แผนการสอนกำหนดไว้ โดยเฉพาะ
จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีความเจริญและมีความพร้อมในการจัดการศึกษา
มากจังหวัดหนึ่ง มีอุปกรณ์การเรียนการสอน ครุภัณฑ์ของโรงเรียนและสิ่ง
อำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ รวมทั้งผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด
ก็ได้ให้ความสนใจในวิชานี้ มีการสำรวจแหล่งวิชาการชุมชนสำหรับหลักสูตร
ประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า มีแหล่งวิชาการที่
สามารถไปประกอบการเรียนการสอนได้ถึง 31 แห่ง (ปราโมทย์ ขจรภัย
2526 : 18) และยังเป็นที่ตั้งของ วิทยาลัยครูเทพสตรี สำนักงานเขต
การศึกษา 6 โครงการส่งเสริมสมรรถภาพทางการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญ ซึ่งได้มีการนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ตลอดจนแนวคิดต่างๆ
เข้ามาประกอบในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งได้มีการฝึกอบรม
ครูประจำการ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ
หลักสูตร การใช้แผนการสอนและคู่มือครู ตลอดจนการวัดและประเมินผล
จังหวัดชลบุรีได้ใช้หลักสูตรวิชาขึ้นมาจนถึง 7 ปี แต่ก็ยังมีได้มีการประเมินผล
การใช้แผนการสอน มิได้มีการติดตามว่าครูได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการสอน
หรือไม่ ครูประสบปัญหาในการใช้แผนการสอนหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ของจังหวัดชลบุรี
เกี่ยวกับปัญหา การใช้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า
ยังไม่ได้มีการศึกษากันอย่างจริงจังในเรื่องนี้ แต่จากการนิเทศตามโรงเรียน
พบว่าครูส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่อง การวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน ส่วนปัญหาเรื่อง เนื้อหา สื่อการสอน ยังไม่ได้มีการติดตาม

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานำ
(Pilot Study) เรื่อง ปัญหาของครูเกี่ยวกับการใช้แผนการสอนกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชลบุรี โดยการสัมภาษณ์
ครูสอน 20 คน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Less Structured

interview) ในเรื่องของ การเรียนการสอนวิชานี้ ว่าเป็นอย่างไร
ใช้แผนการสอนอย่างไร ในสัปดาห์หนึ่งสอนกี่คาบ เคยผ่านการอบรมหรือไม่
มีปัญหาในการใช้แผนการสอนหรือไม่ อย่างไร จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์อย่าง
เป็นทางการ (Structured interview) เกี่ยวกับปัญหาทั้งในค่าน จุดประสงค์
การเรียน เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน และการวัดผล
โดยสร้างแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และตอนท้ายเป็นปลายเปิดซึ่ง
ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในค่านปัญหาอื่น ๆ (รายละเอียดในภาคผนวก) พบว่า
ครูผู้สอนมีปัญหาที่ตรงกันดังนี้

ครู 19 คน มีความเห็นว่า กิจกรรมที่เสนอแนะไว้ส่วนมากไม่สามารถ
หาสื่อตามแผนการสอนได้

ครู 18 คน มีความเห็นว่า เนื้อหาที่กำหนดให้มากเกินไปไม่สามารถ
สอนได้ทันตามแผนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา ไม่มีเวลาฉีกสื่อ และยังไม่เข้าใจ
การประเมินผลค่านจิตพิสัย

ครู 15 คน มีความเห็นว่า จำนวนคาบเรียนที่กำหนดให้เกินไปมีเวลา
เรียนให้น้อยเกือบทุกเนื้อหา ซากเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้อตามจุดประสงค์
และไม่มีเวลาสอบก่อนสอน

ครู 14 คน มีความเห็นว่า ไม่ทราบแหล่งวิชาการที่จะไปค้นคว้า

ครู 13 คน มีความเห็นว่า ไม่สามารถใช้วิธีการสอนได้หลายๆวิธี
ตามที่แผนการสอนเสนอแนะไว้

ครู 12 คน มีความเห็นว่า จุดประสงค์ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิตมีมากเกินไปและมีความเห็นว่า การวัดตามจุดประสงค์เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก

ครู 11 คน มีความเห็นว่า จุดประสงค์แต่ละจุดวัดหลายประเด็น
ทำให้ยุ่งยาก ไม่มีเวลาวัดจุดประสงค์ย่อย ๆ ตามแผนการสอนได้ครบ และมี
ปัญหาในการใช้แหล่งวิชาการในห้องเรียน

ครู 8 คน มีความเห็นว่า จุดประสงค์ในสมุคประจำชั้นกับใน
แผนการสอนบางเรื่องไม่สัมพันธ์กัน และมีปัญหาในการใช้แหล่งวิชาการใน
ท้องถิ่น

ครู 7 คน มีความเห็นว่า เรื่องที่มีปัญหามากคือ เรื่องพลังงาน
และสารเคมี

จากผลของการศึกษานำดังกล่าวและจากการให้ตอบแบบสัมภาษณ์ใน
ลักษณะปลายเปิด ซึ่งส่วนใหญ่ก็ตอบมาในลักษณะที่ถามในแบบสัมภาษณ์ พอจะ
สรุปได้ว่า ครูผู้สอนส่วนมากไม่เคยผ่านการอบรมมาก่อน และมีปัญหาตรงกัน
ทั้งในค่าน จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน
เนื้อหา การวัดผล และหน่วยที่มีปัญหามากที่สุดคือ หน่วยเรื่องพลังงานและ
สารเคมี จึงน่าจะได้มีการศึกษาให้ลึกลงไปอีกว่าจุดประสงค์ใด กิจกรรมใด
เนื้อหาใดที่มีปัญหา สื่อการสอนในเรื่องใดที่ไม่สามารถหาได้ และวิธีการวัดผล
วิธีใดเรื่องใดที่มีปัญหา

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษาในเรื่องนี้ เพื่อศึกษา
สภาพการใช้แผนการสอน ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แผนการสอน ตลอดจน
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้แผนการสอน ผู้วิจัยคาดว่าข้อค้นพบในการวิจัย
นี้จะช่วยให้เห็นสภาพ และปัญหาในการใช้แผนการสอน อันจะเป็นประโยชน์
โดยตรงต่อศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประถมศึกษาจังหวัด
ฉะบุรีในการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ตามความมุ่งหมาย
ของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเชิงประเมินสภาพการใช้แผนการสอนในกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เพื่อศึกษาเชิงประเมิณปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้
แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ใน 3 ด้านคือ

2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและสาระทาง
วิชาการสาขา/เฉพาะแขนง

2.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 ด้านความคิดเห็นในการใช้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการใ้แผน
การสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
ในการใช้แผนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียน
สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นการศึกษา
เฉพาะกรณี ใ้ทำการศึกษาใ้ลึกลงไปใ้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะที่
คล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ ข้อมูลที่ใช้ใ้ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษากลุ่มตัวอย่าง
ที่ใ้เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใ้ด้วยความจริงใจ
และกลุ่มตัวอย่างที่ใ้เป็นครูผู้สอน เคยใ้แผนการสอน ประกอบการสอนมาก่อน
ตลอดปีการศึกษา 2528

คำจำกัดความ

แผนการสอน หมายถึง เอกสารรายละเอียดของหลักสูตรเพื่อเสนอแนะเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูสอนใน อันที่จะให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย หลักการ และจุดประสงค์ของหลักสูตร

การใช้แผนการสอน หมายถึง การนำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียน โดยมีการดัดแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนใหม่การยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้น ป.6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบไปด้วย วิชาเคมี 3 วิชา คือ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับความรู้ และทักษะที่สำคัญแก่ชีวิต ซึ่งกรมวิชาการจัดทำขึ้นตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ในปีพุทธศักราช 2521

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดสอนนักเรียน ระหว่างอายุ 6-12 ปี ตามแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 และจัดการเรียนการสอนครบตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521

ครูสอน หมายถึง ครูสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะบุรี

การศึกษาเชิงประเมิน หมายถึง การศึกษาในลักษณะตรวจสอบ และติดตามผลการใช้แผนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดลพบุรี 2527 : 3) ดังนี้

- จำนวนนักเรียน 40-120 คน หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็กมาก
- จำนวนนักเรียน 121-359 คน หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็ก
- จำนวนนักเรียน 360-719 คน หมายถึง โรงเรียนขนาดกลาง
- จำนวนนักเรียน 720-1079 คน หมายถึง โรงเรียนขนาดใหญ่
- จำนวนนักเรียน 1080 คนขึ้นไป หมายถึง โรงเรียนขนาดใหญ่มาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนได้ทราบถึงสภาพและปัญหาของกาใช้แผนการสอน และทราบแนวทาง สำหรับปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการสอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับเขต และจังหวัด
3. เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการอบรมครูกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมบุคลากรในอนาคตในสถาบันผลิตครู การปฐมนิเทศครูใหม่ การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น